

7.

Ἐν τῷ ἠμαρτίῳ. Ἄνω μέρος στήλης μετ' ἀκρωτηρίου καὶ ρόδακος. Τὸ ἔλιν ὕψος 0,35. Ὑψ. τοῦ ἀκρωτηρίου 0,28, πλ. ἀκρωτηρίου 0,57, πλάτ. τῆς στήλης 0,52. Γραμ. 0,02.

ΤΕΙΛΩ. ΕΒΑΦΗΘΝΟΣ Τιμὴ Ἐβαφήωνος
ΧΑΙΡΕ χαίρε

Ἄμφότερα τὰ ὀνόματα λείπουν ἐν τῷ τοῦ Pape-Benseler λεξικῷ.

Ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ δημαρχείου διατηρεῖται καὶ ἐν μέγα λίθῳ ροδογράου ἀγγείου, τέχνης καλῆς Ῥωμαϊκῆς. Αἱ λαφαὶ τοῦ ὄρειοειδὸς περιβάλλει δὲ αὐτὸ διάμεσον ζώνῃ ἔχουσα πολὺ κομψὸν κόσμημα, ὅπου συνγὰ ἐν τοῖς τοῦ εἰδους τοῦτου ἀγγείοις βράται. Τὸ λοιπὸν μέρος πληροῦσι τὰ φά.

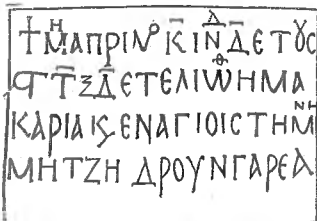
Ἐν Ἀθήναις, τῇ 19 Ὀκτωβρίου 1886.

A. STSCHOUKAREFF

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΙ

Κατὰ τὰς πέρισι γενομένας ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας ἀνασκαφαὶ ἐν τῇ περιόχῃ τῆς ἐμπροσθέντος παλαιᾶς ἀγορᾶς ἀνευρέθη μεταξὺ τῶν ἐρείπιων τοῦ αὐτοῦ ἀρχαίου χριστιανικοῦ ναοῦ, τοῦ ἐπὶ ὀνόματι μὲν τῆς ζωοδόχου Πηγῆς τιμωμένου, κοινῶς δὲ τῆς Μεγάλης Παταρίας ἐπικαλουμένου, στήλη περιφερῆς μήκους μὲν 1,02 τ.μ., διαμέτρου δὲ 0,28 τετραυσιμένη περὶ τὴν βάσιν, ἀνωθεν δὲ κυματίων φέρουσα. Ἐπ' αὐτῆς δὲ ὑπάρχουσι τρεῖς ἐπιγραφαί, ὧν ἡ μὲν πρώτη περιέχεται ἐντὸς τετραπλεύρου χαράγματος, ὑποκάτωθεν δ' αὐτῆς ἡ δευτέρα, ἡ δὲ τρίτη ἐν τῷ ἀντιθέτῳ μέρει τῆς στήλης. Ταῦτας λοιπὸν ἐκδοῦς ὡς παρέχω ὀλογράφους τὰς ἐξ ἔθους τῆς τῶν Βυζαντινῶν γραφῆς συνεπτυγμένας λέξεις (1).

A'.

(1) Τούτων ἀπόγραφα λαβόν καὶ ὁ τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας

† Μνήμῃ Ἀρκάδιου κ' ἰνδ(ικταίανος) δ' ἑ[τρ]ος
σε[ε]δ' ἰτελω[θ]ῆ) ἡ μα
κκρια κ[α]ί) ἐν ἀγίοις τη[μ]ωμ[ε]ν-
Μητ[ζ]ῆ Δρουνηγάρει.

Τὸ σσημασμένον ἐν τῇ ἐπιγραφῇ 6364 ἔτος τῆς κοσμογονίας προσπίπτον ἔχει τὸ 856 σωτήριον. Παράξενον δὲ φαίνεται τὸ κύριον ὄνομα *Μητ[ζ]ῆ*, ὅπερ ἀπαντᾷ καὶ ἐν *Σημειώματι* τοῦ οἰκουμηνικοῦ πατριάρχου Ἀλεξίου τοῦ Στουδίτου τῷ 6546 († 1038) ἔτει ἐκδομένου, πλὴν ὅτι ἰωτογραφεῖται ἐν αὐτῷ ἡ ἄρχουσα συλλαβὴ (1). Ἔστιν ἀρὰ γε παρασθορὰ αὐτοῦ τοῦ ἀρχαίου *Μίμκα* (2) εἶπε *Μίμκη*, ὡς ἔχει ἐν ἐπιγραφῇ ἀττικῇ (3), ἢ τὸ θηλυκὸν τοῦ ἐν τῇ ἡπειρωτικῇ μέλιστα Βαλλὰδι εἰσαγμένου κατὰ συγκοπὴν *Μήτρος* (= Δημήτριος), καὶ καθ' ὀποκορμιὸν *Μήτσος*, τούτεστι Δημητρία;

Καὶ φημι κἀπόφημι, κοῦκ ἔχω τὰ φά.

Τὸ δὲ Δρουνηγάρει (κατὰ τὴν μέχρι πρό μικροῦ κατὰ τοῖς πρεσβυτέροις ἰθαγενεσί τοῦ τῆς Παλλάδος ἀστεος διασωζομένην προφορὰν ἐνίωσι τῶν εἰς τὰ θηλυκῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων, ὡς ἐν παρα-

ῖοις Γ. Δαμπίνης ἀπέστειλε εἰς Στουδίον, ὡς εἶμι, τὸ γνωστὸν ἔραση καὶ ἔρασητῆ τῶν τῆς χριστιανικῆς τέχνης ἀρχαιοτήτων μαρτυροῦ Μισοδ (Bate), ἀλλ' ἔβηλον ἀν ἰθρησοῦθῶσαν κού.

(1) Ἰδὲ Ῥάλλη καὶ Ποτῆ *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερ. καν. τῶν. Ε'*, σελ. 37, καὶ *Migne Ἐλλην. Παρολογ. τῶν ΡΙΟ'*, σελ. 745.

(2) Πλουτάρχ. *Γοναίαι. Ἀρετ. α'*. Δι' ἐνὸς δὲ κ γράφεται κατὰ τῷ Ἰταρῆ ἐν τῷ Ἰταρ Μίκας [Πολυδ. Ὀνομ. Ι', 39].

(3) *C. I. G. ἀριθ. 970.*

δείγματι: *κουκκία* (ή κοινῶς *κουκκιά*), *ἀχλαδέα* (ή *ἀχλαδιά*), *καρέα* (ή *καρυδιά*), *όχέα* (ή *όχια* = *ἔχισ*), και αὐτὴ ἡ *Καπνικαρέα* κ.τ.τ.), ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *Δρουγγαρία*, δηλοῖ ὅτι ἡ Μητῆ ὑπῆρχε σύζυγος ἀνδρὸς τετιμημένου τῷ τοῦ *δρουγγαρίου* στρατιωτικῷ ἀξιώματι, περὶ οὗ ἱκανὰ ἐσημειώσα-
μην εἰς ἐτέραν χριστιανικὴν ἐπιγραφὴν τῶν Ἀθη-
νῶν ἐκδοθεῖσαν ἐν τῷ *Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ*
Ἐθνολογικῆς Ἐταιρίας τῆς Ἑλλάδος (1), ἡ ὅτι
ἀπὸ τοιοῦτου τινὸς λαβὼν τὴν ἀρχὴν μετέπεσεν ὕστε-
ρον εἰς ἐπωνυμίαν τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ, ὡς πολλά-
κις εἴθισται τοῦτο. Ὅτι δὲ και ἐν τοῖς ἀγίοις τῆς
Ἐκκλησίας συγκατελέγετο αὐτῇ, περὶ τούτου οὐδὲν
ἀναφέρεται ἐν τοῖς *Συναξαρίοις*. Ὁρθογραφικῶς δὲ
ἡμαρτημένα εἰσὶν ἡ προπαραλήγουσα τῆς λέξεως
ἐτελειώθη διὰ τοῦ ἰ χαραχθεῖσα, και ἡ ἀρχουσα
τῆς τιμωμένη διὰ τοῦ ἦ.

B'.

+ ΕΤΕ ΕΚΩΗΔΥ
ΤΘΘΥΘΩΗC
ΜΗCΕΠΤΕ
ΒΡΙΩΚΗ
ΕΤΡΥΛ..

† Ἐτελειώθη ἐν Κ[υρι]ῳ ἡ δούλ[η]
τοῦ Θ[εο]ῦ Θωμ[α]ῆς
μην[ι] Σεπτε
βρίω κη'
ἔτ[ους] , 501'.

Και ταύτης τὸ ἔτος 6430 προσπίπτον ἔχει τὸ
921 σωτήριον. Ἠμαρτημένως δ' ἐχαραχθησαν και
ἐν αὐτῇ τὸ ὄνομα *Θωμαῖς* διὰ τοῦ ἦ, και τὸ *Σεπτεμ-*
βρίῳ ἀνευ τοῦ μ.

Γ'.

Η
+ ΜΟΚΤΟΒΡΙΩ
ΙΘΕΤΕΛΙΟΘΗ
ΗΔΟΥΛΗ ΧΥ
ΤΟΥ ΘΥΕΥΠ
ΡΑΣΗΑΙΝΔΥ
ΕΤΡΥΛ +

(1) Τόμ. Β', σελ. 29.

† Μηνι Ὀκτοβρίῳ
ιθ' ἐτελιόθη
ἡ δούλη Χ[ριστ]οῦ
τοῦ Θ[εο]ῦ Εὐπ
ραξῆα ἰνδ[ικτιῶνος] α'
ἔτ[ους] , 5τος'.

Προσπίπτει και ταύτης τὸ ἐμφερόμενον 6376
ἔτος τῷ 867 σωτηρίῳ. Τὸ ὄνομα *Εὐπραξία*, ὅπερ
ἡμαρτημένως ἐχαραχθη διὰ τοῦ ἦ, ἐστὶ συνηθέ-
στατον ταῖς τὸν μοναστικὸν μειοῦσαις βίον. Ὡσαύ-
τως ἐστὶν ἡμαρτημένως κεχαραγμένον και τὸ τοῦ
μηνὸς ὄνομα διὰ τοῦ ὀ ἐν τῇ προπαραλήγουσῃ, ὡς
και ἡ λέξις ἐτελειώθη, ἧς ἡ παραλήγουσα και
προπαραλήγουσα ἔχουσιν ὀ και ἰ.

Τὰ δ' ἐφεξῆς δύο ἐπιγράμματα ἐλήφθησαν ἐκ
χειρογράφου τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τεύχους γε-
γραμμένου κατὰ τὴν ΙΓ', ὡς εἰκάζω, ἑκατονταε-
τηρίδα, σχῆμα δ' ἔχοντος ὀγδοῦ μικροῦ και ἐκ
φύλλων 152 συγκειμένου, ὧν τὰ τελευταῖα 12
εἰσὶν ἄγραφα. Ἐν τούτῳ δὲ περιέχονται τὰ ἐξῆς:
α') *Ἰουστίνου τοῦ θείου φιλοσόφου και μάρτυρος*
Ἀνατροπῆ δογμάτων τινῶν ἀριστοτελικῶν. —
β') *Ἀνωνύμου Βιβλίου Ζ' τὸ Περὶ ψυχῆς ... Δό-*
ξαι τῶν παλαιῶν περὶ ψυχῆς και *Βιβλίον Η'*
Περὶ αἰσθήσεως και αἰσθητῶν ... Τίνα κοινὰ ψυ-
χῆς και σώματος (1). — γ') Τὰ νῦν ἐκδιδόμενα δύο
ἐπιγράμματα (φύλ. 109-10. — δ') *Ἀνωνύμου*
Ἀντιθετικὸς πρὸς Πλωτῖνον [περὶ ψυχῆς] (2). —
και ε') Τοῦ ἀγίου Μαξίμου *Περὶ ψυχῆς* εἰ ἐστὶν
ἀπλή. Και ταῦτα μὲν περιέχει τὸ χειρόγραφον. Τὰ
δ' ἐπιγράμματα ἔχουσιν οὕτω:

Δ'.

Στίχοι εἰς [τὸν] (3) *τάφον τοῦ κυροῦ Δημητρίου*
τοῦ Λεοντάρη ἐν τῇ μονῇ τῆς Πέτρας.

Ζητεῖς, θεατὰ, τὸν μέγαν Λεοντάρη[ν],
ἐκεῖνον αὐτόν, οὐ βλέπεις τὴν εἰκόνα ;
Ζητεῖς ἐκεῖνον τοῦ γένους τὸν προστάτην,

(1) Ἀμφότερα τὰ βιβλία ταῦτα εἰσὶν Ἐπιτομὴ Βυζαντινοῦ τινος
ἵσως ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους *Περὶ ψυχῆς*.

(2) Ὁ Λόγος οὗτός ἐστι Νικηφόρου τοῦ Χούμνου ἀνδρὸς ἐπὶ σοφίᾳ
κλειζομένου, ἀκμάσαντος περὶ τελευτῶσαν τὴν ΙΓ' ἑκατονταετηρίδα·
ἐκδόδοται δὲ ὑπὸ τοῦ Fr. Greuzer μετὰ τῶν *Πλωτῖνον Ἀπάντων*
ἐν τόμῳ Β', σελ. 1416. Οξον. 1835, εἶτα και ὑπὸ τοῦ Migne ἐν
τόμῳ ΡΜ', σελ. 1404 τῆς *Ἑλλ. Πατρολογίας*.

(3) Προσέθηκα τὸ προδήλως ἐκπεσόν ἄρθρον.

- τὸν ἀκράδαντον τῆς βασιλείας στυλόν,
 5 τὸν ἐν μάχαις ἀτρεστον ἀσπίδηφόρον,
 ἔφη μόνῃ τρέποντα τοὺς ἐναντίους,
 τὸν ἐν βίῳ ἥλιον οὐρανόφωρον,
 πᾶσαν καταυγάζοντα τὴν οὐρανόμηνιν·
 Οὐκ ἔστιν ὧδε· Μὴ νόμιζε τὸ τάφος
 10 κατακεκρυφθῆναι τὸν τοσοῦτον ἀστέρα·
 Σὺν ἀγγέλοις ἰσότηκε παρὰ τῷ θρόνῳ
 τῷ βασιλικῷ τῆς μεγάλης Τριβάδος.
 Σὺν ἁγίοις ἀπαυστα χαίρει διάγων,
 ἔνθα λυπεῖται καὶ στεναγμούς ἀπέδρα·
 15 κόνιν δὲ μικρὰν καταλιπὼν ἐνόθετε,
 δεσμὸν, ζῶφον, κηθεῖριν, ἀχρεῖον βέροσ,
 πρὸς τῶν ἀδελφῶν καὶ γόνου τοῦ φιλετάτου,
 τῶν πάντα λαμπρῶν καὶ μεγάλων ἐν βίῳ,
 γέρας τὸ λαμπρὸν μνήμα τοῦτ' λαμβάνει,
 20 τὴν ἀρετὴν ἄλλοττον ὡς γέρας ἔχων.

Ὁ Λεοντάρης οὗτος, ὃν καὶ Λάσκαριν ὁ Δούκας προνομαζέει, ἤκμαζεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Μανουὴλ Β' τοῦ Παλαιολόγου (1391-1423), ἀνὴρ, κατὰ τὸν ἱστορικὸν τὸν τὸν, συνετός καὶ περὶ τὰ πολεμικὰ εὐστρωτος, στρατηγὸς δὲ γενναῖος εὐδοκίμησας ἐν τε Πακεδαιμονίᾳ καὶ Θεσσαλίᾳ τὸ πρῶτον, ζῶντος ἔτι τοῦ ἐν αὐτῇ βασιλεύσαντος Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου ἀνεψιῦ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ' θανόντος δ' αὐτοῦ, μετ' ἐπεμείβετο ὁ αὐτοκράτωρ τὸν Λεοντάρην εἶπε πληθὺν αὐτοῦ ὡς ἀνδρα συνετόν καὶ περὶ τὰ στρατιωτικὰ δόκιμον (1). Μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ ὁ Φραντζῆς, ὅς καὶ τοῦ εἰς ὃν ἡ ἐρεῖς Ε' ἐπιγραφή ἀναφέρεται Ἰσαακίου τοῦ Ἀσάνη, ἀρίστου ἀνδραὶ λέγων ἀμφοτέρους (2). Ἐτελεύτησε δὲ ὁ Λεοντάρης τῷ 1431, κατὰ τι σημεῖωμα περιεχόμενον ἐν τῷ ὄπ' ἀριθ. 263 χειρογράφῳ τεύχει τῆς ἐπι τοῦ Παγγαίου τῆς Μακεδονίας δροῦς κειμένης ἐερᾶς μνηῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Κοιμήσεως ἱεκεκλημένης, δημοσιευθὲν δὲ ὑπὸ τοῦ ἀκαταπονήτου ἐρευρητοῦ τῶν κατὰ τὴν ἑώραν βιβλιοθηκῶν Ἀθ. Παπαδόπουλου Κεραμείας, καὶ ἔχον οὕτω: «† Μηνὴ ὁσετε. Ἰνδισκουνοσ ε'. ἐκοιμήθην ὁ ἀγιὸς μου αἰθνήτης καὶ ἀδελφοῦσίνου κερ Δημήτριος ὁ Λεοντάρης, ὁ δὲ αὐτὸν θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετρονομασθεῖς (3) μοναχῶν. καὶ ἡ εὐχή του ἡ ἁγία μετὰ παιδεία μου· καὶ ἡ ψυχὴ

(1) Δούκ. σελ. 78, 118, 133. Bonn.

(2) Φραντζ. σελ. 111. Bonn.

του ναυαρχητης δόξης τοῦ Θεοῦ, ἀμήν. † ἔπει σ'ω. 2^ο μ. » (1).

Ἐγγονος δ' αὐτοῦ πιθανότατα ἦν ὁ καὶ ὁμώνυμος Δημήτριος Λεοντάρης, οὗ ὄνο ἰδιόχειρα ἀντίγραφα τῆς Ξενοφάντος *Κύρου Παιδείας* καὶ ἐν τῆς Σιδύλλης διατηροῦνται ἐν τῇ Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων, ἔτος γέροντα 1474-75, καὶ τὴν ὑπόσημασιν αὐτοῦ οὕτω: « Διὰ χειρὸς ἰμοῦ Δημητρίου Λεοντάρη τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως » (2).

Ἡ μνηῆ δὲ τῆς Πέτρας, ἐν ἣ οὗτος ἐτάφη, καὶ ἥς οὐδ' ἐλάχιστόν τι περιλείπεται σήμερον γινώρισμα, ἔκειτο ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ περιορῇ τοῦ καλομένου τὰ νῦν Πετρίου εἰτε *Δεπλοσάνθρονου*, καὶ ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι τοῦ Προδρόμου, μοναζουσῶν ἐνδιατήματα οὕσα. Ἐν αὐτῇ περιορίζοντο αὶ τοῦ θρόνου ἐκπίπτουσαι ἡ ἀποκηθήσονται ἄλλως διεγμεροῦσαι βασιλίδες (3). Αὐτῆς δὲ ταύτης ἦν κτήμα καὶ τὸ ἐκ φιλοτίμου δωρεᾶς τοῦ ἐκ Καστορίας φιλογενοῦς ἀνόρου Γεωργίου Ἀντ. Γέροντα ἀποθησαυρισθὲν ἐν τῇ Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ πολυτιμώτατον χειρόγραφον ἐν λαμπρᾷ περγαμνῇ Εὐαγγελίον τὸ διὰ τεσσάρων, ὑπὸ δεξιωτάτης γέρας κεκαλλιγραφημένον περὶ τελευτῶσασιν ἰωσὺς τῆν ἸΑ' ἡ γούν ἀργυρομένην τῆν ΙΒ' ἐκατονταετηρίδα, θέας ἀξίον διὰ τε τὰς ἐν διαγρῶσῳ διαπέθῳ καλλιτεχνικῶν ἐξεργασίας εἰκόνας τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν καὶ τὴν ἄλλην τῶν προτεταγμένων ἐν ἀρχῇ κομφοτάτων διαγραμμάτων ἀμίμητον ἀιακῶσμητον, ἄτινα διὰ θεσπεσιπέτου γραφίδος χρυσῷ καὶ ποικίλοις δηνηθισμένα χρώματι διατηροῦσιν ἔτι ἀμάραντον τὴν λαμπρότητα. Ἐν τέλει δ' αὐτοῦ ἀναγινοσκειται ἡ ἐπιγραφή ἥδε:

Ἡ βιβλος αὐτῆ τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου,
 τῆς κειμένης ἔγγραττα τῆς Ἀετίου.

Ἀρχαϊκῆ δὲ τῆς μνηῆς κληῖος Πέτρα (4).

(1) Ἰὴ Παράρτ. Ἀρχειολογ. τῶν ἸΖ' τόμου τῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Ἑλλήνων. Φιλολογ. Σπλόουμ σελ. 30.

(2) Ἰὴν Ἐπι. Legrand *Bibliographie Hellénique* σελ. τέρ. Α', σελ. CLIX καὶ CLX. Paris. 1855. Κεῖσας δ' ὁ Μοναχολόγος ἀνέγραψεν τὸ ἰσόμενον αὐτοῦ Λεοντάρη (*Palaeographie*. Γρασσα σελ. 83 καὶ 98).

(3) Ἀν. Κομν. Β', σελ. 54. — Νικηρ. Βρυών. Δ', σελ. 1.

(4) Τέσσαρα ἔτερα χειρόγραφα εἰσὶ μου γνωστὰ τὴν αὐτὴν ἀπαραλλήλωτος τριτηγὼν ἐπιγραφήν ἔχοντα ἐν τῆσι: ἔτσι ἐν τῆς Πατριαρχεῖς βιβλιοθήκῃς, τὸ ὄπ' ἀριθ. Α' βασιλείου τοῦ Μεγάλου Ἰωάννου τῆς Βενετίας, τὸ ὄπ' ἀριθ. CXXIX τοῦ Χρυσοσθήμου [*Lampac. Commentar. de Biblioth. Vindobon.* IV. pag. 188 τῆς 6' ἐσ.]; ἄλλο τῆς Τυβηγγίου, Συναξαριστῆς τῶν μηνῶν Μαρτίου, Ἀπριλίου καὶ

Ε'.

Εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἀσάνη κυροῦ Ἰσαακίου καὶ τῆς αὐτοῦ ἐγγόνης ἐν τῇ μονῇ τοῦ Φιλανθρώπου.

- Ἄλλὰ τί μοι, βέλτιστε, σωμαίων τύπους,
καὶ τὴν ἀπαστράπτουσαν ἐκ τούτων χάριν,
καὶ κάλλος ἀμίμητον εὐτέχνως γράφων
μὴ καὶ ψυχῆς (1) τὰς ἀρετὰς παραγράφεις,
5 μηδ' εὐγένειαν τὴν ἄνωθεν μηνύεις,
καὶ βασιλικὴν συγγένειαν καὶ κράτος,
ὅσον τε λαμπρῶν ἀξιωμαίων γέρας;
ἢ παραχωρεῖς ταῦτα τῷ λόγῳ φράσαι;
καλῶς γε ποιῶν καὶ φρονῶν οὐκ ἀλόγως.
10 Οὐκοῦν ἐροῦμεν, ἂ σιγᾶς αὐτὸς γράφων.
Ὅ μὲν γε ρίζης εὐγενοῦς ὄρηξ ἔφυ,
καὶ βασιλικῶν αἱμάτων ἀποσπάδος,
κλήσιν Ἰσαάκιος, Ἀσάν ἐκ γένους.
Τραφεῖς δὲ λαμπρῶς ἐν βασιλείοις δόμοις
15 ταχὺ προῆλθεν εἰς ὑπέρτατον κλέος,
ἀρχὰς ἀμειβῶν, ἐν πάσαις διαπρέπων,
δίκαιος, ὀξύς, δραστικός, μεγαλόφρων,
μέτριος, εὐθύς, νουνεχῆς, ταπεινόφρων,
ἀπλοῦς, ἐλευθέριος, ἠδύς, χαρίεις,
20 ἄγαλμα πασῶν ἀρετῶν ἡρμοσμένον.
Τέλος τὸ λαμπρὸν τῆς ἐπαρχίας κλέος
ἐν τῇ μεγάλῃ τῆδε διέπων πόλει,
γῆρως πρὸς οὐδὸν ἀπολείπει τὸν βίον,
κατὰ μοναχοὺς ἀποκαρεῖς τὴν τριῖχα.
25 Ἡ δ' αὖ παρ' αὐτὸν εὐπρεπῆς αὐτῆ κόρη,
φίλης θυγατρὸς θυγάτηρ τούτου πέλει,
λαμπρᾶς γυναικὸς ἀνδρὸς εὐκλεεστάτου
Φιλανθρωπηνοῦ τοῦ μεγάλου πατρόθεν·
ὄνπερ προσειπῶν ἀστραβῆ γένους στύλον,
30 ἄστρον τε λαμπρὸν φεῦ θάλατταν εἰσδύναν,
οὐκ ἂν ἀμάρτοις τῶν προσηκόντων λόγων.
Αὕτη νέαν ἄγουσα τὴν ἡλικίαν,
ἀντὶ θαλάμων καὶ γαμικῶν παστάδων
ῶκησεν ὧδε τὸν βαρὺν τοῦτον λίθον,
35 μᾶλλον δ' ἀπέπτη πρὸς μονὰς οὐρανοῦ
ἄσπιλος, ἐξάρασα βίου κηλίδων.
Εἰς γοῦν παρηγόρημα λοιπὸν τοῦ πάθους
συνιστοροῦσιν οἱ τεκόντες τῷ πάππῳ
καὶ προσπαράγραφουσιν ἐν στίχοις τάδε.

Μαῖου [*Crus. Turcogr.* pag. 190]· καὶ τέταρτον τῆς ποτὲ βασιλ. τῶν Παρισίων, τὸ ὑπ' ἀριθ. 2498 Μνητεῖον τοῦ Νοεμβρίου [Montfaucon. *Palaeograph. Graeca* σελ. 59 καὶ 305].

(1) Τὸ χειρόγραφον ἔχει: ψῆς ἐξ ἀδελφίας τοῦ ἀντιγραφῆως.

Τῶν Ἀσανιδῶν τὸ γένος ἀρχὴν εἴληφεν ἐκ μιζογενείας βουλγαρικῆς καὶ ἐλληνικῆς. Γενάρχης δ' αὐτῶν ὑπῆρξεν Ἰωάννης Β' ὁ Ἀσάνης βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων, γαμβρὸς Μιχαὴλ Η' τοῦ Παλαιολόγου ἐπὶ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ Εἰρήνῃ (1). Τούτου δὲ τοῦ Ἀσάνη τὴν ἐγγόνην Εἰρήνην ἔγημεν ὁ μέγας δομέστικος τῆς αὐλῆς Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνός, ὁ καὶ αὐτοκράτωρ μεθύστερον ἀναγορευθεὶς. Διὸ καὶ Ματθαῖος ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ υἱὸς ὑπεγράφετο: *Ματθαῖος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ τῶν Ῥωμαίων Ἀσάνης ὁ Καντακουζηνός* (2). Δύο τοίνυν ὁμώνυμοι Ἀσάναι γνωστοὶ μοι τυγχάνουσιν· εἰς μὲν ὁ ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Α' τῶν Παλαιολόγων (1341-91) τῷ τοῦ πανυπερσεβάστου τιμηθεὶς ἀξιωματὶ τῆς αὐλῆς (3), ἕτερος δὲ ὁ τῷ ἀνωτέρῳ Λεοντάρῃ συνακμάσας Ἰσαάκιος, ἔγγονος πιθανῶς τοῦ προτέρου. Τοῦτον ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ ἀπέστειλε (τῷ 1420) σὺν τῷ Λεοντάρῃ καὶ Μανουὴλ Καντακουζηνῷ τῷ πρωτοστράτορι μετὰ πολλῶν ἀρχόντων καὶ στρατιωτῶν καὶ βασιλικῶν δώρων εἰς προῦπάντησιν τοῦ ἀμνηρᾶ Μεχμέτου τοῦ Α' υἱοῦ Βαγιαζίτου τοῦ Κεραυνοῦ, ὅτε διήρχετο οὗτος διὰ τῶν περιπολίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἵνα περαιωθῆ εἰς τὴν ἀντίπεραν Ἀσίαν, ὡς ὁ Φραντζῆς ἱστορεῖ, προστιθεὶς ἐν τῷ *Μικρῷ Χρονικῷ* αὐτοῦ καὶ ὅτι, κατὰ τὴν μετὰ τοῦ ἀμνηρᾶ συνέντευξιν τῶν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπεσταλμένων, ἐδώρησατο ἐκεῖνος Ἰσαακίῳ τῷ Ἀσάνῃ ἵππον ἄριστον, οὗτος δὲ πάλιν ἔδωκεν αὐτὸν τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ Γεωργίῳ τῷ Φιλανθρωπηνῷ (4). Εἰς πότερον ὅμως τῶν Ἰσαακίων τούτων ἀναφέρεται τὸ ἐπίγραμμα; Εἰς τὸν νεώτερον πάντως, ὡς ἐκ τῶν στίχων 25-28 ἐξάγεται, οὗτινος γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ ἦν ὁ ῥηθεὶς Φιλανθρωπηνός. Ἦν δ' οὗτος ἀπόγονος Ἀλεξίου Φιλανθρωπηνοῦ τοῦ ἐκ τοῦ λαμπροῦ καὶ βασιλεύσαντος γένους τῶν Δουκῶν, ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωάννου τοῦ Βατάτζη καὶ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἀκμάσαντος· ὃς πρώην μὲν ὑπὸ τοῦ τελευταίου τούτου τῷ τοῦ πρωτοστράτορος ἐτετίμητο ἀξιωματὶ, ὕστερον δέ, μετὰ τὴν καταναυμαχῆσιν τοῦ ἐξ Εὐδοσίας καὶ Κρήτης ἐξορμήσαντος στόλου τῶν Λατίνων

(1) Παχυμ. εἰς *Μιχ.* Γ', σελ. 440.—Γρηγορ. Ε', σελ. 132. Bonn.

(2) Ἴδε Migne *Ἑλλην. Πατρολογ.* τόμ. PN', σελ. 843.

(3) Καντακουζ. Γ', λς', πβ' καὶ πθ', σελ. 218, 507 καὶ 509. Bonn.

(4) Φραντζ. σελ. 111 κ. 138. Bonn.

παρά τὴν Δημητριάδα μέγας δούξ ἀνεῖδεται (1). Καὶ τῆς βασιλίδος δὲ τῶν πόλεων ἑπαρχος ἀναγράφεται ἐν στίχ. 21-22. Φαίνεται δέ, ὡς ἐκ τῶν πρώτων στίχων καὶ ἑπειρῶν τῶν ἐπιγραμμάτων συνάγεται, ὅτι καὶ αἱ εἰκόνες τῶν ἀνδρῶν τούτων καὶ τῆς τοῦ Ἰσαακίου ἐγγόνης ἦσαν ἐκεῖ που πλησίον τῶν τάφων ἀνακείμεναι. Ἡ δὲ τοῦ Φιλανθρώπου [Χριστοῦ] μονή, ἔθθα ὁ Ἰσαάκιος ἐτάφη, ἦν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ κτίσμα, ἐν ἧ καὶ αὐτὸς οὕτως ἐτάφη (2). Ἀγνούμενον δ' ἐστὶ ποῦ τῆς πόλεως ἔκειτο.

Λείπεται μὲι δὲ διαλαβεῖν ἤδη καὶ περὶ τοῦ τίς ποτε ἦν ὁ ἄμφω ταῦτα τὰ ἐπιγράμματα στιχοῦργος. Καὶ λοιπὸν ἔχεται ὁ λόγος ὄδε. Ἐν τῷ ἑπ' ἀριθ. 192 χειρογράφῳ τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης μονῆς τῆς Κοσινίτης, ὡς ὁ αὐτὸς Παπαδόπουλος ἀναφέρει (3), ἀναγράφονται ταῦτα μετὰ καὶ τινῶν ἄλλων εἰς Μάρκον ἐκείνον τὸν Ἐφέσου μητροπολίτην καὶ τῶν πατρῶων δογματῶν τῆς πίστεως ἀκαταγώνιστον πρόμαχον. Ἀλλὰ καὶ ὁ τούτου ἀδελφὸς Ἰωάννης, ὁ καὶ νομοφύλαξ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας χρηματίας, καὶ ἐν τῇ διαβεβημένη δὲ Φλωρεντινῇ συνόδῳ (τῷ 1439) παραστάς, ἐστιχοῦργησε καὶ αὐτὸς ἕτερον ἐπιτύμβιον ἐν στίχων 96 συγκείμενον οὕτω δὲ ἐπιγεγραμμένον: *Τοῦ Νομοφύλακος Ἰωάννου τοῦ Εὐγενικοῦ Ἐπιτάφιον τῷ ἀθροτοπολίτῳ, ἔπερ ἐκδόδοται ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρίας τῆς Ἑλλάδος* (4) ὑπὸ τοῦ σοφοῦ φιλέλληρος

Αἰμιλίου Legrand, καθηγητοῦ τῆς ἐν Παρίσιος σχολῆς τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν, ἐκ τοῦ ἑπ' ἀριθ. 475 χειρογράφου τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων μεταληφθέν. Ἐν τούτῳ ἄμφω ἀπαντῶσιν ἐγκατεσπαρμένοι εἰκοσι καὶ τρεῖς ὄμοι στίχοι ἀπαρallάκτως ἔχοντες καὶ ἐν τοῖς νῦν ἐκδιδομένοις δυσὶν ἐπιτύμβιαις, πλην ἐλαχίστων τινῶν περὶ τὴν λέξιν μεταβολῶν. Οὕτως ἐν παραδείγματι, ἐν μὲν τῷ εἰς τὸν Λεοντάρην ἐπιγράμματι οἱ στίχοι 4-8 φέρονται αὐτολεξεί καὶ ἐν τοῖς τοῦ ἐπιταφίου στίχοις 25 καὶ 27-30, πλην μιᾶς παραλλαγῆς τοῦ 4^{ου} στίχου οὕτως ἔχοντος ἐν ἐκείνῳ (στίχ. 25):

τὸν ἀράθαντον τῆς Χαζαρίας στόλον,

καὶ ἑτέρας ἐν τῷ στίχῳ 8^ῳ οὕτως ἔχοντι ἐν ἐκείνῳ (στίχ. 30):

πᾶσαν καταυαζόντα τὴν γῆν Γοθίας

ἐν δὲ τῷ εἰς τὸν Ἀσάνην, οἱ στίχοι 2-6, 8-12, 15, 17-20 καὶ 37-39 εὐρηνται ἀπαρallάκτως καὶ ἐν τοῖς τοῦ ἐπιταφίου 10-19, 34, 36, 38, 40, 82, 84 καὶ 86, πλην τινῶν ἐλαχίστων διαφορῶν. Ἐντεῦθεν ἄρα καταδῆλον, ὅτι στιχοῦργικῆ παθῶν ὁ ἀνήρ στερῶσιν ἀντίγραφην ἐν μέρει τοὺς στίχους τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀποδοὺς οὕτως εἰς ἕτερον πρόσωπον τὰς προσούσας τοῖς ἄλλοις ἀρετάς.

Ἀθήνησιν 2 Ὀκτωβρίου 1886.

I. ΣΑΚΚΕΛΙΩΝ

ΑΓΑΛΜΑΤΑ ΕΞ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

(Πίν. 11, 12 καὶ 13)

Αἱ ἐν Ἐπιδαύρῳ ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας διανεργούμεναι ἀπὸ ἐτῶν ἤδη ἀνασκαφαὶ εἰς φῶς ἤγαγον καὶ κατὰ τὸ θέρος τοῦ τετελευτηκότος

ἐνιαυτοῦ ἀρχαιότητος πολλὰς ἐνδιαφερούσας. Ἀνασκαφέντος τοῦ γῶρου ἀρκτικῶς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ὅσπερ ἀμείως τῆς διπλῆς καλλομένης Στοᾶς (ἰδ. σχεδ. Πρακτ. ἀρχ. Ἐταιρ. 1885) ἀπεκαλύφθη οἰκοδόμημα Ῥωμαϊκῶν (μῆκρου 50 περὶ τοῦ μέτρου καὶ πλάτους 30) ἔπερ πιθανώτατα τὸ «λουτρὸν» εἶνε τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου οἰκοδομηθὲν (πρβλ. Πανσ. II, XXVIII, 6). Ὑπὸ τὰ ἑρείπια τοῦ ἰκανῶς σωζόμενου κτερίου τούτου καὶ εἰς βάθος

(1) Ἰβι Ἀκροπόλ. σελ. 126. Paris.— Παχυρ. εἰς Μγρ. Β', σελ. 109. Γ', σελ. 209. Δ', σελ. 333. 337.— Γρηγορ. Δ', σελ. 118. Γ', σελ. 195. Η', σελ. 361. ΙΑ', σελ. 534.

(2) Χωνιάτ. σελ. 12. Paris.

(3) Παράρτ. Ἀρχαιολογ. κτλ. σελ. 48.

(4) Ἰβι τὸμ. Α', σελ. 455 καὶ τὴν αὐτὴν σημείωσιν τοῦ πολυέστου Ν. Γ. Πολίτου.